Blogi

Rahoitusmarkkinoiden toimiva sääntely on myös Suomen etu

Rahoitusvakaus | 29.05.2024 | Marja Nykänen

KIRJOITTAJA



Marja Nykänen
Johtokunnan
varapuheenjohtaja

Suomen rahoitusjärjestelmä on pysynyt vakaana, vaikka muun muassa talouden pitkittynyt taantuma, asuntomarkkinoiden jäätyminen, koronapandemia, Venäjän hyökkäyssota ja kasvaneet geopoliittiset jännitteet ovat viime vuosina testanneet järjestelmän iskunkestävyyttä. Vakaus ei ole sattumaa eikä edes hyvää tuuria. Noin 15 viime vuoden aikana pankkien ja muiden rahoitusjärjestelmän toimijoiden sääntelyä ja valvontaa on parannettu merkittävästi.

Julkaisimme toukokuun puolivälissä vuosittaisen rahoitusjärjestelmän vakautta koskevan arviomme. Sen mukaan Suomen rahoitusjärjestelmä on pysynyt vakaana, vaikka muun muassa talouden pitkittynyt taantuma, asuntomarkkinoiden jäätyminen, koronapandemia, Venäjän hyökkäyssota ja kasvaneet geopoliittiset jännitteet ovat viime vuosina testanneet järjestelmän iskunkestävyyttä.

Vakaus ei ole sattumaa eikä edes hyvää tuuria. Noin 15 viime vuoden aikana pankkien ja muiden rahoitusjärjestelmän toimijoiden sääntelyä ja valvontaa on parannettu merkittävästi. Rahoitusjärjestelmän vakauteen ei kannata tuudittautua, sillä toimintaympäristö on tälläkin hetkellä haastava.

Sääntely tuntuu nousevan toisinaan esille melko negatiivisen kaiun saattelemana: sääntelyä on liikaa, sitä tulee purkaa, EU:n kautta tuleva sääntely ei sovi Suomelle eikä sen päälle ainakaan pitäisi tulla kansallista sääntelyä.

Suomen Pankki on rahoitusjärjestelmän vakaudesta vastaava viranomainen. Tästä näkökulmasta katsottuna näen tarpeelliseksi tuoda esiin myös toisen puolen. Mitä konkreettisia hyötyjä rahoitusmarkkinoiden sääntelyllä on saatu aikaan? Mitkä ovat olleet sääntelyn selvät hyödyt myös

Suomen kannalta?

Pankkisääntelyllä on ohjattu pankkeja kehittämään omaa riskienhallintaansa ja parannettu pankkien kykyä kestää aika ajoin syntyviä tappioita. Pankit ovat yrityksinä erityislaatuisia muun muassa siksi, että muihin yrityksiin verrattuna niillä on taseissaan tyypillisesti melko vähän omaa pääomaa ja vastaavasti enemmän muualta lainattua rahaa kuten talletuksia. Pankit siis toimivat ”muiden rahoilla”. Tämä pankkitoiminnan erityispiirre edistää rahoituksen välittymistä yhteiskunnassa, mutta on myös haavoittuvuus, joka edellyttää erityistä sääntelyä ja valvontaa. Tehtyjen muutosten tavoitteena on ollut varmistaa, että pankit pystyisivät hoitamaan kaikissa tilanteissa tärkeää tehtäväänsä, vakaata rahoituksen välitystä kotitalouksille ja yrityksille. Nyrkkisääntönä voi sanoa, että mitä paremmin pankki on pääomitettu, sitä paremmin se kestää myrskyjä.

On Suomenkin etu, että pankkien sääntely ja valvonta on pääosin yhtenäistä Euroopassa. EU:n ja sen pankkiunionin jäsenenä Suomi on mukana päättämässä asioista. Lisäksi eurooppalainen yhteistyö esimerkiksi pankkivalvonnassa ja ongelmapankkien kriisinratkaisussa takaa tähän työhön leveämmät hartiat kuin yksittäisellä maalla olisi.

Esimerkiksi asunto- ja asuntoluottomarkkinoissa on merkittäviä kansallisia eroja EU-maiden välillä. Yhtenevän EU-sääntelyyn perustuvan lainsäädännön lisäksi tarvitaan jonkin verran kansallista sääntelyä ja politiikkatoimia, jotta kansallisiin erityispiirteisiin mahdollisesti liittyviä riskejä on mahdollista ehkäistä siellä, missä riskejä on.

Rahoitusmarkkinoiden sääntelystä käytävä keskustelu on tervetullutta. On arvokasta ja toivottavaa, että rahoitusmarkkinoiden toimijat tuovat esiin sääntelyä koskevia kehitysehdotuksiaan – hehän tuntevat liiketoimintansa parhaiten. Sääntelyn purkaminen tai pysäyttäminen ei kuitenkaan voi olla itseisarvo. Sääntelyä tulee tarkastella tarvittaessa kriittisestikin ja kehittää huolellisen valmistelun perusteella.

On tyypillistä, että sääntelyn parantamiselle on suurin tilaus ja kannatus silloin, kun kriisi on ravisuttanut rahoitusjärjestelmää. Näin tapahtui maailmanlaajuisesti vuosien 2007–2009 finanssikriisin jälkeen. Tyypillistä on myös, että kun koettujen kriisien muistot himmenevät ja rahoitusjärjestelmä toimii pidempään vakaasti, keskustelu sääntelyn purkamisesta voimistuu. Rahoitusjärjestelmän vakaus ei ole itsestäänselvyys. Se edellyttää lainsäätäjiltä, viranomaisilta ja rahoitusmarkkinoiden osapuolilta pitkäjänteistä työtä, joka jatkuu myös silloin, kun pilvet hetkeksi poistuvat auringon tieltä.

Suomen pankkisektori on vahva ja kannattava, ja sillä on edellytykset jatkaa luotonantoa ja tukea kestävää kasvua. Pankkien ei kuitenkaan tulisi hoitaa rahoituksen välitystä yksin. Sekä Suomi että koko Eurooppa hyötyisivät siitä, että yrityksille olisi tarjolla nykyistä enemmän muitakin

rahoitusvaihtoehtoja kuin pankkilainat.

Pääomamarkkinaunionin edistäminen on saanut viime kuukausina uutta puhtia, kun on keskusteltu seuraavan Euroopan komission tavoitteista. Pääomamarkkinaunionia tarvitaan kasvaneiden investointitarpeiden rahoittamiseen ja tarjoamaan sijoittajille houkuttelevia sijoituskohteita Euroopassa. Paremmin toimivat ja yhtenäisemmät eurooppalaiset pääomamarkkinat edistäisivät EU:n kilpailukykyä ja riskien jakautumista. Lisäksi ne vähentäisivät rahoitusjärjestelmän pankkikeskeisyyttä ja siitä syntyviä haavoittuvuuksia.

Asiasanat

pääomamarkkinaunioni, rahoitusjärjestelmän vakaus, rahoitusmarkkinat, sääntely